

Manuál pro identifikaci vědeckých časopisů s otevřeným přístupem

Manuál zpracovali:

Jiří Jiráč (<https://orcid.org/0000-0002-9562-3053>)

Jakub Szarzec (<https://orcid.org/0000-0002-3842-9270>)

Praha, duben 2023

Obsah

Úvod	4
Zásady identifikace	5
Slovník	6
Způsoby publikování ve vědeckých časopisech	7
Platinum	7
Definice	7
Identifikace	7
Příklady časopisů	7
Pure gold	8
Definice	8
Identifikace	8
Příklady časopisů	8
Hybrid	9
Definice	9
Identifikace	9
Příklady časopisů	9
Subscription only	11
Definice	11
Identifikace	11
Příklady časopisů	11
Free access	12
Definice	12
Identifikace	12
Příklady časopisů	12
Nástroje	13
Citační databáze	13
Informace o open access	13
Informace o časopisech a jejich obsahu	13
Informace o zaplacených APC	13
Identifikace predátorů	13
Vyhledávání obsahu	13
Doporučená literatura	14
Příloha	15

Identifikace časopisu (diagram) 15

Úvod

Cílem manuálu je usnadnit identifikaci způsobu, jakým konkrétní vědecký časopis (ne)nabízí možnosti zveřejňování vědeckých informací a publikací v podobě otevřeného publikování (open access, dále pod zkratkou OA). Jedná se o úlohu, která není zcela triviální a ze strany vydavatelů není vždy zájem o transparentní a jednoduché určení; navíc v posledních letech dochází k výrazným rapidním změnám, jejichž dynamika se bude patrně jen zvyšovat. Níže uvedené instrukce slouží jen jako základní návod, jak nejefektivněji postupovat, ale samozřejmě nemohou postihnout všechny eventuality. Kvalifikovaný úsudek je tak vždy nezbytnou součástí rozhodovacího procesu.

Zásady identifikace

Pro potřeby tohoto manuálu rozdělujeme časopisy podle této typologie:

- Platinum,
- Pure Gold,
- Hybrid,
- Subscription only,
- Free Access.

Velkou část informací o jednotlivých časopisech lze získat na jejich webových stránkách.

Vyplatí se však ověřit informace z více zdrojů. Doporučujeme je ověřovat z:

- webových stránek daného periodika, obvykle informace pro autory,
- webových stránek vydavatele týkajících se otevřeného přístupu,
- webových stránek vydavatele týkajících se copyrightu,
- A-Z seznamů periodik vydavatelů,
- ceníků předplatného na webových stránkách vydavatele,
- zdrojů uvedených v kapitole Nástroje.

Pozornost je nutné soustředit na licenční (copyright) a archivační politiku vydavatele. Komerční vydavatelé mění často své obchodní strategie a publikační politiky. Přizpůsobují si vlastní terminologii OA, aby byli schopni obstát na trhu vědeckého publikování. Identifikace otevřeného přístupu se tak může stát obtížným úkolem.

Slovník

Základní pojmy, se kterými se můžete setkat na webových stránkách časopisů a vydavatelů.

archiving policy	~ <i>politika archivace daného vydavatele</i>
article processing charge, article publishing charge	~ <i>poplatek za zpřístupnění publikace otevřenou cestou, dále v textu pod zkratkou APC</i>
backfile	~ <i>archiv starších čísel časopisu</i>
copyright	~ <i>specifikuje právní vztahy mezi držitelem autorských práv a uživatelem publikace, viz Autorský zákon</i>
copyright assignment/transfer	~ <i>převod části autorských práv na vydavatele</i>
creative commons	~ <i>soubor otevřených licencí, které upravují vztah mezi držitelem autorských práv a uživatelem publikace, rozšiřují možnosti využívání publikace ve prospěch uživatele (http://www.creativecommons.cz/), dále v textu pod zkratkou CC</i>
DOAJ	~ <i>Directory of Open Access Journals (https://doaj.org/)</i>
manuscript, original version, submission version, preprint	~ <i>autorský rukopis publikace, která byla zaslána editorovi k posouzení, jde o verzi publikace, která neprošla recenzním řízením a možnými úpravami</i>
accepted version, postprint, final version of manuscript	~ <i>verze rukopisu, která byla přijata editorem časopisu a byla posouzena v rámci recenzního řízení</i>
page charge/fee	~ <i>poplatek za stránky při překročení limitu stránkování rukopisu</i>
publication embargo	~ <i>lhůta v řádu měsíců, po které jejímž uplynutím může být publikace zpřístupněna veřejně, např. v Institucionálním repozitáři</i>
open access policy	~ <i>politika otevřeného přístupu daného vydavatele</i>
peer review	~ <i>recenzní řízení, podle jeho výsledku je rukopis publikace přijat k publikování, vrácen autorovi k přepracování či zcela odmítnut</i>
reprint	~ <i>kopie vydaného článku, kterou může vydavatel poskytnout autorovi na jeho žádost</i>
submission charge/fee, pay to publish	~ <i>poplatek za přijetí článku</i>
subscription charge/fee, pay to read	~ <i>předplatné časopisu</i>

Způsoby publikování ve vědeckých časopisech

Platinum

Definice

Jedná se o časopisy, u kterých jsou náklady spojené s publikováním hrazeny samotným vydavatelem. Většinou to bývají učené společnosti nebo univerzity, které provoz a náklady na publikování financují ze svých zdrojů. Takto vydané publikace jsou přístupné okamžitě. Kvůli ochraně autorství jsou aplikovány licence CC.

Tyto časopisy nejsou free access a jsou na pomezí pure gold, kde nejsou uvedeny poplatky požadované vydavatelem.

Identifikace

Nejprve doporučujeme ověřit časopis v [DOAJ](#) a poté ověřit aktuální informace na webu časopisu nebo vydavatele.

Příklady časopisů

- [Animal Behavior and Cognition](#) (e-ISSN 2372-4323)
- [Journal of Altmetrics](#) (e-ISSN: 2577-5685)
- [Mycology](#) (e-ISSN: 2150-1211)
- [Perspectives on Medical Education](#) (e-ISSN: 2212-277X)

The screenshot shows the DOAJ (Open Access Journal) entry for 'The Journal of Altmetrics'. The page features the journal title, ISSN (2577-5685), and a 'DOAJ seal'. Key information includes:

- PUBLISHING WITH THIS JOURNAL:** States there are **NO PUBLICATION FEES** (article processing charges or APCs) to publish with this journal.
- BEST PRACTICE:** Notes that the journal began publishing in open access in 2018 and uses a CC BY license. It also mentions that the author retains unrestricted copyrights and publishing rights.
- JOURNAL METADATA:** Lists the publisher as Levy Library Press, United States, and provides keywords such as 'research evaluation', 'altmetrics', 'alternative publication metrics', and 'scholarly research impact'.

Obr. 1 - Platinum časopis Journal of Altmetrics (na platformě DOAJ)

Pure gold

Definice

Jedná se o časopisy, kde náklady na publikování vydavateli hradí autor nebo instituce, u které je autor zaměstnán. Vydaný článek je okamžitě dostupný pod některou z licencí CC. Online verze časopisu by neměla mít údaj o předplatném (subscription).

Identifikace

Nejprve doporučujeme ověřit časopis v [DOAJ](#) a poté ověřit aktuální informace na webu časopisu nebo vydavatele. Doporučujeme také kontrolovat datum přidání časopisu do DOAJ (date added to DOAJ), která informuje o přidání časopisu do této databáze.

Příklady časopisů

- [Gut Pathogens](#) (e-ISSN: 1757-4749)
- [HardwareX](#) (e-ISSN: 2468-0672)
- [Heritage Science](#) (e-ISSN: 2050-7447)
- [Structural Dynamics](#) (e-ISSN: 2329-7778)

The screenshot shows the DOAJ website interface for the journal 'RSC Advances'. The header includes the DOAJ logo and navigation links like 'SEARCH', 'DOCUMENTATION', and 'ABOUT'. The main content area is divided into several sections:

- Journal Title:** RSC Advances
- ISSN:** 2046-2069 (ONLINE)
- Website and ISSN Portal:** Buttons for 'Website' and 'ISSN Portal'.
- About:** A tab for 'Articles'.
- PUBLISHING WITH THIS JOURNAL:**
  - Charges:** The journal charges up to 850 GBP as publication fees (article processing charges or APCs). There is a waiver policy for these charges.
  - Look up the journal's:** Links to 'Aims & scope', 'Instructions for authors', 'Editorial Board', and 'Blind peer review'. A note states 'This journal checks for plagiarism.'
- BEST PRACTICE:**
  - Open Access:** This journal began publishing in open access in 2017. It uses a CC BY or a CC BY-NC license. A link is provided to look up their open access statement and license terms.
  - Copyright:** The author does not retain unrestricted copyrights and publishing rights. A link is provided to learn more about their copyright policy.
- JOURNAL METADATA:**
  - Publisher:** The Royal Society of Chemistry, United Kingdom. Manuscripts accepted in English.
  - LCC subjects:** Science: Chemistry. Keywords: chemistry, chemical sciences.

Obr. 2 - Pure gold časopis RSC Advances (na platformě DOAJ)

Hybrid

Definice

Jedná se o časopisy s běžným předplatným, ale vydavatel dává možnost autorům otevřeně zpřístupnit publikaci za APC a pod některou z licencí CC. Část archivu časopisu je tak přístupná pouze pro předplatitele, jeho určitá část může být přístupná veřejně. Existuje více forem hybridního publikování. V tomto manuálu rozlišujeme dvě základní:

- *Zpřístupnění článku s okamžitým otevřeným přístupem*, kdy autor vybere tuto možnost a uhradí patřičný poplatek.
- *Zpřístupnění článku se zpožděným otevřeným přístupem*, kdy někteří z vydavatelů nabízejí otevření v režimu OA se zpožděním (publication embargo). Jako příklad můžeme uvést vydavatele American Chemical Society¹, který za cenu zpoždění snižuje částku APC. V některých případech nemá autor na výběr.

Identifikace

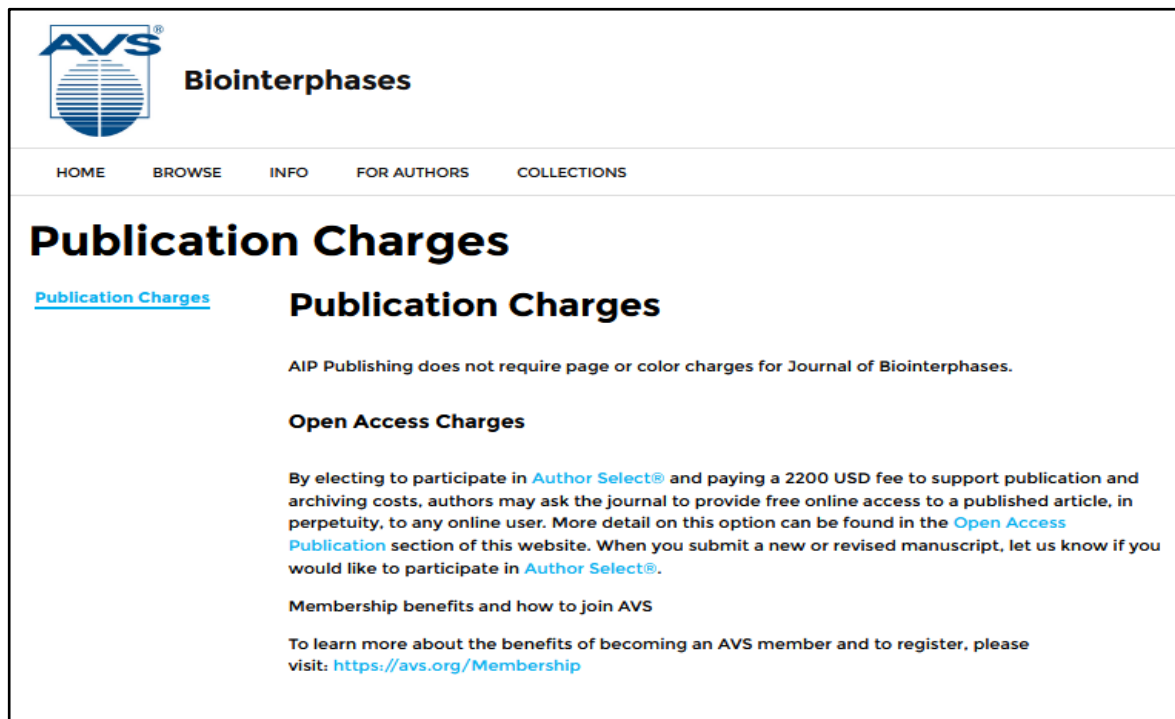
Časopis by neměl být v DOAJ k nalezení a měla by tak následovat kontrola na jeho webových stránkách. Na prvním místě je nutné zkontrolovat sekci instrukcí pro autory (information for authors, author instructions atd.), kde jsou možnosti publikování ve většině případů uvedeny. Na stránkách vydavatele by se měla vyskytovat informace o předplatném (subscription) pro aktuální rok a případně zda u daného titulu nabízí možnost hybridního publikování. Pokud to tak není a informace není k nalezení, je nutné kontaktovat vydavatele přímo. U velkých vydavatelů je tato možnost publikování označena různě (například jako author choice, open choice nebo author selection).

Příklady časopisů

- [Analytical Biochemistry](#) (ISSN: 0003-2697)
- [Biointerphases](#) (ISSN 1934-8630)
- [British Dental Journal](#) (e-ISSN: 1476-5373)
- [Contemporary Political Theory](#) (e-ISSN: 1476-9336)

---

¹ <https://acsopenaccess.org/>

The screenshot shows the AVS Biointerphases website. At the top left is the AVS logo, a stylized globe with horizontal lines. To its right is the text "Biointerphases". Below the logo and text is a navigation menu with the following items: HOME, BROWSE, INFO, FOR AUTHORS, and COLLECTIONS. The main content area has a large heading "Publication Charges" in bold. Below this heading is a sub-heading "Publication Charges" in blue, underlined. The text below reads: "AIP Publishing does not require page or color charges for Journal of Biointerphases." This is followed by a sub-heading "Open Access Charges". The text below this sub-heading reads: "By electing to participate in Author Select® and paying a 2200 USD fee to support publication and archiving costs, authors may ask the journal to provide free online access to a published article, in perpetuity, to any online user. More detail on this option can be found in the Open Access Publication section of this website. When you submit a new or revised manuscript, let us know if you would like to participate in Author Select®." Below this is a sub-heading "Membership benefits and how to join AVS". The text below this sub-heading reads: "To learn more about the benefits of becoming an AVS member and to register, please visit: <https://avs.org/Membership>".

Obr. 3 - Hybrid časopis Biointerphases

Subscription only

Definice

Jedná se o časopisy s běžným předplatným, kde vydavatel možnost otevření článku v režimu OA vůbec nenabízí. Autoři předvádějí svá autorská práva na vydavatele.

Identifikace

V ceníku nabízeném vydavatelem je uvedena cena předplatného a v instrukcích pro autory není nabízena možnost hybridního publikování. Nejsou uvedeny možnosti otevřeného přístupu nebo licencí CC. Tyto časopisy mohou po autorovi požadovat poplatky za barevný tisk nebo při překročení limitu stránek na článek.

Příklady časopisů

- [Kadmos](#) (e-ISSN: 1613-0723)
- [Liquid Crystals Reviews](#) (ISSN: 2168-0418)
- [Praktický lékař](#) (e-ISSN: 1805-4544)
- [Rhizomata](#) (e-ISSN: 2196-5110)

The screenshot shows the Kadmos journal page on the De Gruyter website. The page includes a search bar at the top, navigation links (SUBJECTS, SERVICES, PUBLICATIONS, ABOUT), and a main content area. The journal title 'Kadmos' is prominently displayed, along with its ISSN (1613-0723) and a note that it requires authentication. Below the title, there is a section for 'About this journal' and 'Abstracting and Indexing' services. On the right side, there is a 'Subscription' section with options for 'Print Individual', 'Print + Electronic Individual', 'Print Institution', and 'Print + Electronic Institution'. A 'Contact our sales team' button is also visible.

Obr. 4 - Subscription only časopis Kadmos

Free access

Definice

Jedná o časopisy, které zpřístupňují online články volně, ale licence u jednotlivých publikací nemá CC licenci. U některých titulů je v tištěné verzi aplikováno předplatné. Označovány jsou také jako gratis access, libre, public access, free to view, open archive nebo bronze access.

Identifikace

Tyto tituly nesplňují definici OA kvůli chybějící možnosti "reuse", takže copyright zůstává u vydavatele. Mohou být vydávány bez významného zpoždění jako je například u časopisu Chemické listy. Existují také tituly s delším časovým embargem. Například to jsou tituly vydavatelství American Society for Microbiology² nebo vydavatelství Cell Press³ atd. Tyto časopisy nesplňují definici OA a neměly by být uvedeny v DOAJ. Často v budoucnu dochází u těchto časopisů na překlopení hybrid nebo jedné z variant open access.

Příklady časopisů

- [Chemické listy](#) (e-ISSN: 1213-7103)
- [Journal of Current Oncology](#) (e-ISSN: 2589-8906)

The screenshot shows the homepage of the Journal of Current Oncology. At the top, there is a search bar and navigation links for 'Access/Profile' and 'Cart'. The main header features the journal title 'Journal of Current Oncology' and a 'SUBMIT PAPER' button. Below the header, there is a 'Browse Journal' section with links for 'Current issue', 'OnlineFirst', and 'All issues'. A 'Journal Information' section lists various details like 'Journal Description', 'Aims and Scope', and 'Editorial Board'. The main content area displays a list of articles under the heading 'Articles most recently published online for this journal.' The first article is 'Ultrasound-Guided Isolated Recurrent Neck Nodal Interstitial Brachytherapy Following Radical Chemo Radiation of Head and Neck Cancer: A Case Report' by Sarthak Kumar Mohanty et al., published on Feb 13, 2023, and is marked as 'Open Access'. The second article is 'The Prognostic Role of VEGFR-2 Gene Amplification in Relation to Serum AFP Levels Among Liver-Transplanted Patients with Hepatocellular Carcinoma' by Ulkuhan Iner Koksal et al., published on Feb 12, 2023, also marked as 'Open Access'. The third article is 'Malignant Peripheral Nerve Sheath Tumor of Tongue: A Rare Tumor of Oral Cavity' by Ajay Yadav et al., published on Feb 6, 2023, marked as 'Free access'. A red banner at the bottom right promotes 'Open Access Introduction for Authors' with a 'Browse now >>' link.

Obr. 5 - Free access časopis Journal of Current Oncology

² <https://journals.asm.org/content/journals-public-access-policy>

³ <https://www.elsevier.com/about/open-science/open-access/open-archive>

Nástroje

Pro případ, že je potřeba hlubší kontrola časopisu, nabízíme krátký přehled nástrojů a databází, které je možné využít.

Citační databáze

- [Scopus Sources](#)
- [Web of Science Master Journal List](#)
- [Journal Citation Reports](#)

Informace o open access

- [Open Access Directory](#)
- [Open Access - Global Trends and Rankings](#)
- [Registry of Open Access Repositories Mandatory Archiving Policies](#)

Informace o časopisech a jejich obsahu

- [ISSN Portal](#)
- [ROAD](#)
- [JournalTOCs](#)
- [Publisher Data Availability Policies Index](#)
- [Quality Open Access Market](#)
- [SHERPA/RoMEO](#)
- [Ulrichsweb](#)
- [Directory of Open Access Journals](#)

Informace o zaplacených APC

- [OpenAPC](#)

Identifikace predátorů

- [Beall's List of Potential Predatory Journals and Publishers](#)
- [Think. Check. Submit](#)

Vyhledávání obsahu

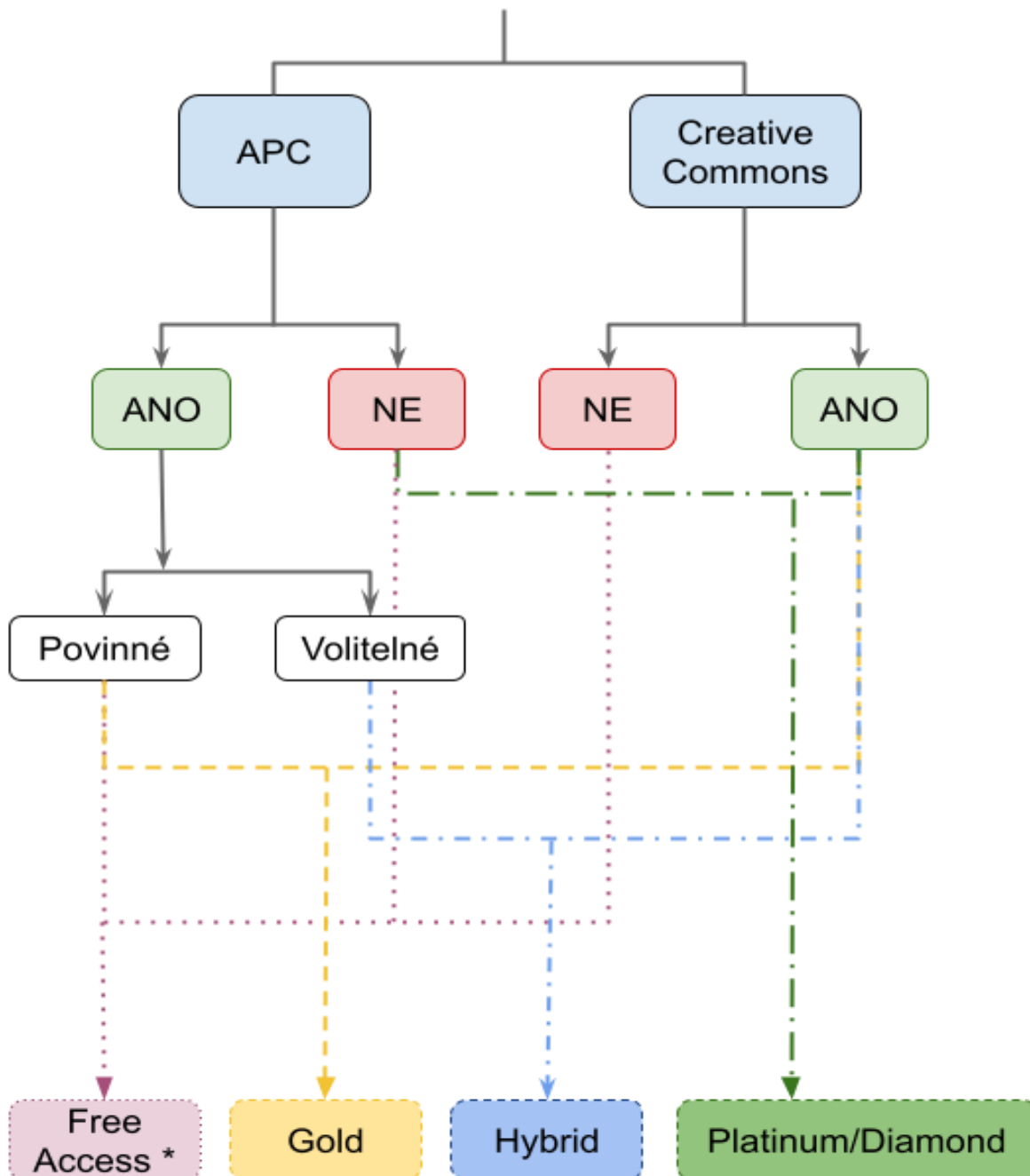
- [BASE: Bielefeld Academic Search Engine](#)
- [Get the research](#)
- [OpenAIRE Explore](#)
- [Unpaywall](#)

Doporučená literatura

- 1) BULOCK, Chris, Nathan HOSBURGH a Sanjeet MANN. OA in the library collection: the challenges of identifying and maintaining open access resources. *The Serials Librarian* [online]. 2015, **68**(1-4), 79-86 [cit. 2023-04-20]. DOI: 10.1080/0361526X.2015.1023690. ISSN 0361-526X. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0361526X.2015.1023690>
- 2) COWAN, Sandra a Chris BULOCK. Open access in the world of scholarly journals: creation and discovery. *The Serials Librarian* [online]. 2017, **72**(1-4), 194-200 [cit.2023-04-20]. DOI: 10.1080/0361526X.2017.1309845. ISSN 0361-526X. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0361526X.2017.1309845>
- 3) EMERY, Jill. Mining for gold: identifying the librarians' toolkit for managing hybrid open access. *Insights: the UKSG journal* [online]. 2013, **26**(2), 115-119 [cit. 2023-04-20]. DOI: 10.1629/2048-7754.65. ISSN 2048-7754. Dostupné z: <http://insights.uksg.org/articles/10.1629/2048-7754.65>
- 4) FUCHS, Christian a Marisol SANDOVAL. The diamond model of open access publishing: why policy makers, scholars, universities, libraries, labour unions and the publishing world need to take non-commercial, non-profit open access serious. *TripleC: Communication, Capitalism & Critique: Open Access Journal for a Global Sustainable Information Society* [online]. 2013, **11**(2), 428-443 [cit. 2023-04-20]. DOI: 10.31269/triplec.v11i2.502. ISSN 1726-670X. Dostupné z: <https://www.triplec.at/index.php/tripleC/article/view/502>
- 1) HILL, Tom. Identifying legitimate open access journals: some suggestions from a publisher. *Learned Publishing* [online]. 2015, **28**(1), 59-62 [cit. 2023-04-20]. DOI: 10.1087/20150109. ISSN 09531513. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1087/20150109>

Příloha

Identifikace časopisu (diagram)

*u Free Access by se nemělo APC vybírat